

TU, DRAUGI UN SVEŠINIEKI

Nodarbības ilgums:	60 - 80 minūtes
Materiāls un sagatavošanās:	„Materiāla skolēniem Nr. 1” un „Materiāla skolēniem Nr. 2” kopija katram dalībniekam.
Mērķis:	Šī uzdevuma mērķis ir apspriest alkohola fizisko ietekmi un ietekmi uz jauniešu uzvedību. Skolēniem ir iespēja padomāt par dzeršanas sekām un pienākumiem vienam pret otru.
Darba metodes:	Individuālais darbs Grupu diskusija Izspēle

IEVADS

Šajā uzdevumā skolēni strādā gan patstāvīgi, gan arī grupās. Katrs skolēns vispirms aizpilda darba lapu, kas paredzēta alkohola lietošanas vispārējās ietekmes analizēšanai. Pēc tam viņi salīdzina savas atbildes pa pāriem. Nobeigumā skolēni veido grupas, lai apspriestu situāciju un veidotu izspēli, kad vairāki jauni cilvēki iekļūst ar alkoholu saistītā negadījumā, un situācija kļūst nekontrolējama.

ĪSTENOŠANA

1. Vispirms izdaliet darba lapas, kas atrodas „Materiālā skolēniem Nr. 1”. Lieciet, lai skolēni tās aizpilda.
2. Kad darba lapas ir aizpildītas, iesakām sadalīt skolēnus pa pāriem un salīdzināt atbildes. Lai salīdzinātu atbildes, uzdodiet šādus jautājumus:
 - **Vai jūs piekritat viens otram? Ja nepiekritat, izskaidrojiet viens otram savu pamatojumu.**
 - **Vai jūs domājat, ka piedzeršanās ietekmē tikai pašu dzērāju, vai arī tā ietekmē arī citus cilvēkus?**
 - **Kam ir vissliktāk, ja jūs esat piedzēries? Kā tas skar jūs, jūsu ģimeni, jūsu draugus un citus apkārtējos?**
3. Izdaliet situācijas „Sandis un viņa draugi” aprakstu („Materiāls skolēniem Nr. 2”).
 - **Palūdziet, lai skolēni izlasa aprakstu, un pēc tam izanalizējiet to grupās vai klasē.**
4. Izdaliet skolēniem lomu aprakstus (skat. „Materiālu skolēniem Nr. 2”) un palūdziet, lai viņi iztēlojas sevi šajā situācijā.
 - **Apspriediet vai izspēlējiet uz skatuves, kā dažādi cilvēki jutās šajā naktī. Ko viņi izdarīja pareizi un ko - nepareizi?**
 - **Kā jūs būtu rikojušies viņu vietā?**
5. Nodarbības noslēgumā iztirzājiet šādus jautājumus:
 - **Vai tu būtu devies palīgā, vai arī mēģinātu tikt projām?**
 - **Ko tu būtu darījis, ja draugs/draudzene būtu tā piedzēries/piedzērusies, ka viņš/ viņa nevarētu parūpēties par sevi?**
 - **Kā, tavuprāt, draugam vajadzētu rīkoties šādos gadījumos?**

- **Kā tu reaģētu, ja tavs draugs tevi būtu nosūdzējis?**
- **Kā tu reaģētu, ja tavs draugs būtu tevi pametis, lai pats netiktu iesaistīts notikušajā?**
- **Kā, tavuprāt, šī vakara notikumi ietekmēs iesaistīto cilvēku attieksmi pret alkoholu?**
- **Vai šis uzdevums kaut kādā veidā ietekmēs tavu rīcību, ja tu nokļūsi līdzīgā situācijā? Paskaidro!**

PALĪGMATERIĀLI SKOLOTĀJAM

Rēķinieties ar to, ka sākumā jums var nākties sastapties ar pretestību un nevēlēšanos piedalīties lomā spēlē un epizodēs. Nepieciešama drošības un atklātības gaisotne grupā. Tādēļ ir vēlams vispirms veikt „četrus stūrus” un „brīvās vietas” uzdevumus, lai „iesildītos” pirms uzdevuma.

Lai sagatavotos izspēlei, iespējams noorganizēt skolēnu „prāta vētru” par iespējamiem notikumiem šādā situācijā. Vispirms varat aplūkot vairākus tematus, piemēram: „Man nepatīk, ja mani apceļ”, „Kāpēc mēs vienmēr iekļūstam problēmās”, „Naidīgi komentāri”, „Kā īstam draugam vajadzētu rīkoties”, „Tenkas” utt. Piedalīšanās epizodēs varētu būt brīvprātīga, bet visiem būtu jāiesaistās scenārija izstrādāšanā.

Vēl viens svarīgs izspēles aspekts: uzdevums nedrīkst atgādināt pasaku, tam jābūt reālistiskam. Situācijām jābūt ticamām un īstenībai atbilstošām.

VIRZĪBA UZ PRIEKŠU

Lai padziļināti iztīrātu sociālos jautājumus saistībā ar alkoholu, jūs varat izmantot šādus komplektā „Runājot par alkoholu” iekļautos uzdevumus: „Ceļu satiksme un alkohols” (3. līmenis) un „Diskusija” (3. līmenis).

MATERIĀLS SKOLĒNIEM NR. 1 - TU, DRAUGI UN SVĒŠINIEKI

Šeit ir uzskaitītas dažas alkohola lietošanas sekas jauniem cilvēkiem. Atzīmējiet tos tabulas laukus, kas visvairāk atbilst jūsu viedoklim. Var izvēlēties vairākas alternatīvas.

	Vai tas var ietekmēt pašu alkohola lietotāju?	Vai tas var ietekmēt paša alkohola lietotāja draugus?	Vai tas var ietekmēt paša alkohola lietotāja vecākus?	Vai tas var ietekmēt citus cilvēkus?
Vemšana				
Neskaidra redze				
Nespēja nostāvēt vai staigāt taisni				
Skaļāka uzvedība nekā parasti				
Pārlietu liela atklātība (Runā to, ko parasti neteiktu)				
Negadījumu izraisīšanas risks				
Tieksme uz ķīlidošanos un kaušanos				
Apsmiekla upuris				
Nokļūšana slimnīcā				
"Paģiras"				
Nespēja nākamajā dienā apmeklēt skolu, sliktas sekmes mācībās				

MATERIĀLS SKOLĒNIEM NR. 2 – TU, DRAUGI UN SVEŠINIEKI

„SANDIS UN VIŅA DRAUGI”

15 gadus vecais Sandis devās uz pilsētu kopā ar dažiem draugiem. Viņi sēdēja parkā un dzēra alu. Sandis dzēra visvairāk un piedzērās.

Kļuva vēls, un draugi stāvēja un gaidīja autobusu. Sandim palika slikti, un draugi sāka viņu apcelt. Viņi teica, ka viņš nemākot dzert un nevarot turēt citiem līdzī. Sandis nebija spējīgs skaidri domāt un mēģināja iesist vienam no draugiem pa seju. Viņš netrāpīja, pakrita un atsitās ar galvu pret ietvi tik spēcīgi, ka zaudēja samaņu.

Viņa draugi krita panikā un aizbēga, izņemot vienu, kas palika un mēģināja dabūt Sandi pie samaņas. Par laimi, garām brauca ātrās palīdzības mašīna un Sanda draugam izdevās piesaistīt vadītāja uzmanību. Vadītājs nekavējoties pieprasīja nosaukt Sanda vecāku uzvārdu un adresi. Draugs lūdza viņu neiesaistīt šajā lietā, taču ātrās palīdzības šoferis teica, ka esot jāsazinās ar abu zēnu vecākiem.

Draugam nācās braukt līdzī uz slimnīcu, kur viņu sagaidīja policija.

Darba uzdevums:

Šī vakara notikumi ietekmēja ne tikai Sandi, bet arī vairākus citus iesaistītos cilvēkus. Mēģiniet iedomāties, ko tālāk norādītie cilvēki domāja par šo situāciju. Kā viņi jutās pēc tam? Vai vēlāk kāds no viņiem jutās vainīgs? Kā tu būtu rīkojies?

- **Sandis**
- **Draugs, kurš palika**
- **Draugi, kuri aizbēga**
- **Policija**
- **Ātrās palīdzības šoferis**
- **Kaimiņi**
- **Sanda mamma un tētis**
- **Drauga vecāki**